

การออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว

กรณีศึกษา : สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง

ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

The Design of Sculpture to Enhance the Landscape and Develop as Tourist Attraction: A Case Study of Marsh Park in Front of Tha Chang Municipality, Tha Chang Subdistrict, Mueang District, Chanthaburi Province

กิตติพล คำทวิ*, กฤติยา โพธิ์ทอง

Kittipol Camtawee, Kittiya Pothong

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Kittipol.c@rbu.ac.th

(Received: July 23 2024; Received: September 27 2024; Accepted: October 17 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบประติมากรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง 2) เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประติมากรรมสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัยเริ่มจากการสำรวจพื้นที่บึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ศึกษาหาตำแหน่งที่เหมาะสมในการสร้างผลงานและหาตำแหน่งที่เป็นปัญหาในพื้นที่ศึกษาข้อมูลของชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต ศึกษาข้อมูลแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การใช้ประติมากรรมในการปรับปรุงส่งเสริมภูมิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดกรอบแนวคิดในการออกแบบประติมากรรม เริ่มการสร้างแบบร่าง 2 มิติ นำต้นแบบ 2 มิติ นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยแนะนำเพื่อเป็นแนวทางในปรับปรุงแก้ไขผล และสร้างต้นแบบ 3 มิติ นำเสนอผลสรุปโครงการวิจัยต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการวิจัยได้แนวความคิดประติมากรรมที่จะสื่อถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง คือ การใช้รูปทรงของช้างและรูปทรงของรูปทรงลูกทุเรียนที่เป็นผลไม้ท้องถิ่น ผลงานมีจำนวน 3 ชุด เป็นลักษณะประติมากรรมกลุ่มมีบางชิ้นงาน ชุดที่ 1 เป็นประติมากรรมกลุ่มรูปทรงช้าง มีจำนวน 3 ชิ้น ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบการลดทอนรูปทรงลดรายละเอียดบางส่วนเพื่อให้เห็นถึงความงามในแบบกึ่งนามธรรม ชุดที่ 2 เป็นประติมากรรมกลุ่มรูปทรงทุเรียน มีจำนวน 3 ชิ้น ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบการลดทอนรูปทรงลดรายละเอียดบางส่วนเพื่อให้เห็นถึงความงามในแบบกึ่งนามธรรม (เป็นที่นั่งได้) ชุดที่ 3 เป็นประติมากรรมรูปทรงดอกทุเรียน มีจำนวน 1 ชิ้นงาน ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบการลดทอนรูปทรงลดรายละเอียดบางส่วนเพื่อให้เห็นถึงความงามในแบบกึ่งนามธรรม (เป็นที่นั่งได้) ผลงานที่ความพึงพอใจมากที่สุด คือ 1. เป็นประติมากรรมรูปทรงดอกทุเรียน มีจำนวน 1 ชิ้นงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.33) 2. เป็นประติมากรรมกลุ่มรูปทรงทุเรียน มีจำนวน 3 ชิ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.30) 3. ประติมากรรมกลุ่มรูปทรงช้าง มีจำนวน 3 ชิ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.19)

คำสำคัญ : ประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์; อัตลักษณ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to design sculptures reflecting the identity of Tha Chang Municipality and 2) to propose ways using creative sculptures to develop the area as a community tourist attraction. The research process began with a survey of a marsh park in front of Tha Chang Municipality to identify suitable locations for the sculptures and pinpoint problematic areas. Data on the community, local history, culture, and way of life were collected, along with research on creative sculpture approaches to tourism and landscape enhancement. Data analysis was conducted, leading to the conceptual framework for the sculpture design. Initial 2D sketches were created and presented to experts and relevant agencies for feedback and refinement. Finally, a 3D model was produced, and the research findings were presented to the community and related organizations.

The research resulted in a sculpture concept reflecting the identity of Tha Chang Municipality, using the forms of elephants and durians, a local fruit. The work consisted of three sets in a group sculpture style. Set 1 featured a group of three elephant-shaped sculptures with a semi-abstract design that simplified details to emphasize aesthetic qualities. Set 2 included three durian-shaped sculptures with a semi-abstract design, also simplified in detail to highlight aesthetic qualities; these pieces were functional as seating. Set 3 comprised one durian flower-shaped sculpture, similarly semi-abstract and designed to be functional as seating. The pieces receiving the highest satisfaction ratings were: 1) the durian flower sculpture with an average rating of 4.33; 2) the group of three durian-shaped sculptures with an average rating of 4.30; and 3) the group of three elephant-shaped sculptures with an average rating of 4.19.

Keywords : Sculptures for Landscape Enhancement; Identity

บทนำ

ประติมากรรมเป็นศิลปะสาขาหนึ่ง ประติมากรรมนั้นสามารถสร้างขึ้นจากการปั้น การแกะสลัก การหล่อ มองได้รอบด้าน มีลักษณะ 3 มิติ เป็นสื่อทางศิลปะที่ศิลปินนำเสนอประเด็นเรื่องราวทางความคิดต่าง ๆ รวมถึงการสร้างงานประติมากรรมเพื่อเสริมสร้างความงามให้กับพื้นที่ ไม่ว่าจะป็นสวนสาธารณะ ถนนหนทางอนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน หรือแม้กระทั่งบ้านเรือนเพื่อให้เกิดความสวยงาม

ปัจจุบันประติมากรรมที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะล้วนมีจุดประสงค์ที่ต้องการพัฒนาภูมิทัศน์ทำให้เกิดความงามเพื่อให้ผู้คนมาเที่ยวชม ทำให้ผลงานประติมากรรมและบริเวณโดยรอบกลายเป็นจุดหมายที่สำคัญของเมือง ซึ่งเป็นผลดีต่อชุมชนโดยรอบ ทั้งยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและช่วยยกระดับคุณค่าของพื้นที่ได้ด้วย เช่น “อุทยานเบญจสิริ” หรือ “สวนเบญจสิริ” นั้น ถูกสร้างขึ้นในสมัยของ ฯพลฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีคนที่ 17 ของประเทศไทยเนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ภายใต้พื้นที่ 29 ไร่ที่เคยเป็นที่ตั้งของกรมอุตุนิยมวิทยามาก่อน จุดเด่นของ “อุทยานเบญจสิริ” อยู่ที่การออกแบบพื้นที่ของอุทยานให้เป็นที่โล่ง เปิดกว้างเพื่อให้เห็นทัศนียภาพอันสวยงามของท้องฟ้า พร้อมแต่งเติมด้วยแนวต้นไม้ใหญ่รอบสวนที่ให้ร่มเงาตัดกับพื้นที่โดยรอบที่มีความแออัดของสังคมเมืองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ภายใน “อุทยานเบญจสิริ” ยังประกอบไปด้วย ประติมากรรมประดับสวน ลานกิจกรรมกลางแจ้ง สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ฟิตเนส และลู่วิ่งให้ประชาชนได้เลือกใช้ทำกิจกรรมกันตามอัธยาศัย (The Gen C Blog - Urban Living Solution, 2561) เป็นที่พักผ่อนรวมทั้งเป็นที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้คนที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองสำคัญชายทะเลตะวันออกที่มีความสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์ เป็นเมืองที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ผู้คนมากมายต่างหลั่งไหลเข้ามาในเมืองจันทบุรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมีผู้นอนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นสวนสาธารณะที่ใช้ในการพักผ่อนใช้ออกกำลังกาย ถูกล้อมรอบไปด้วยชุมชนทำให้ทัศนียภาพของพื้นที่ขาดความสวยงาม กลุ่มผู้วิจัยจึงมีความสนใจในพื้นที่กรณีศึกษา บึงสาธารณะหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของหมู่ที่ 3, 4, 9 และบางส่วนของหมู่ที่ 2, 5, 8 ของตำบลท่าช้าง ในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่บริเวณทิศเหนือของเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี

จากข้อมูลข้างต้นกลุ่มผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอแนวทางการพัฒนา โดยการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมส่งเสริมภูมิทัศน์สร้างสุนทรียใหม่ สำหรับติดตั้งบนพื้นที่สวนสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองท่าช้าง เป็นแนวทางการยกระดับให้เป็นสวนสาธารณะที่ใช้พักผ่อน ออกกำลังกาย พร้อมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีการขยายตัวเกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

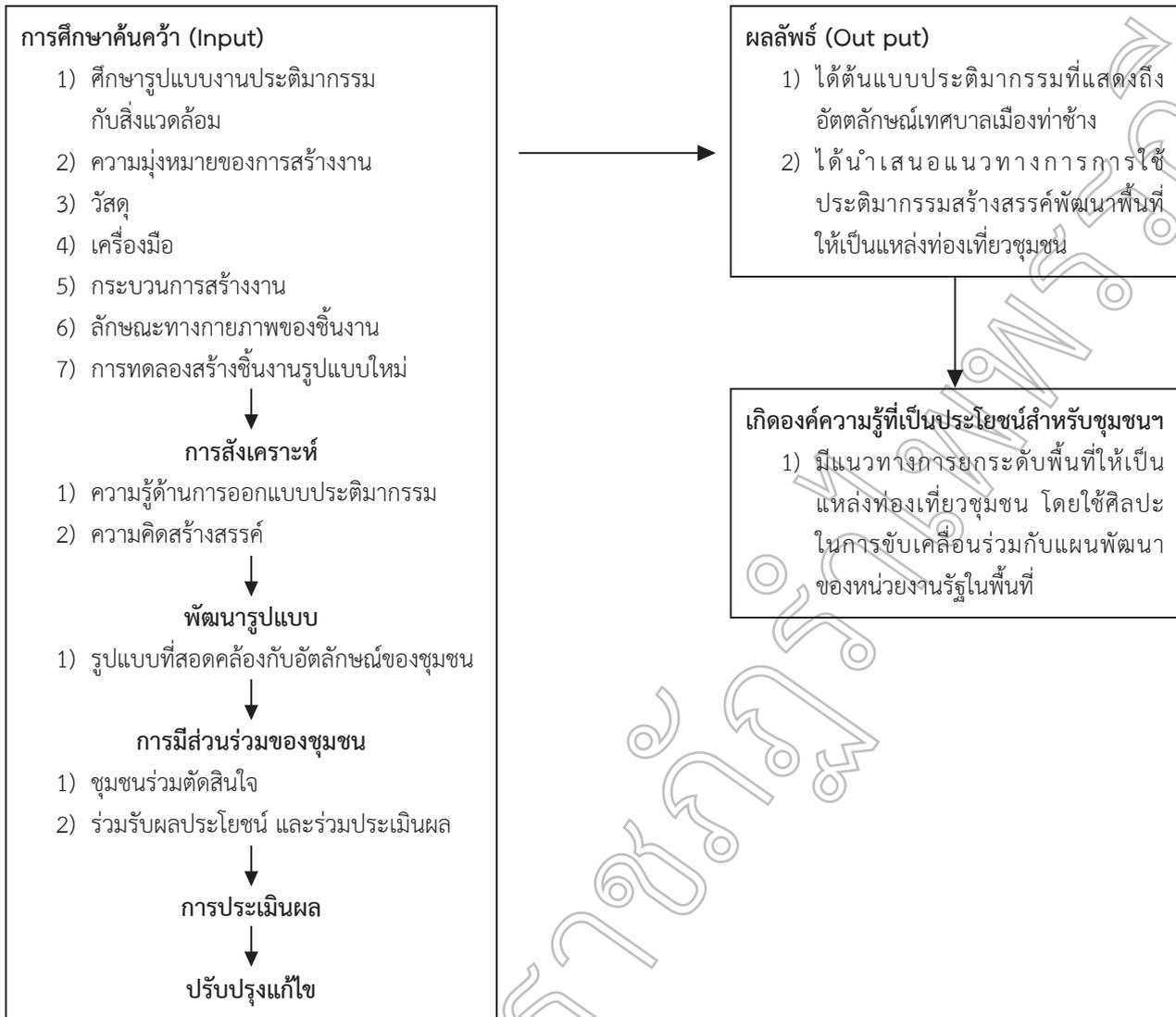
1. เพื่อออกแบบประติมากรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง
2. เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประติมากรรมสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นชาวบ้านในเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีทั้งผู้นำในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดรูปแบบของผลงาน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่
  - 2.1 สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 3.1 ศึกษาข้อมูลเทศบาลเมืองท่าช้าง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต
  - 3.2 ศึกษาข้อมูลแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่กับสิ่งแวดล้อม และการใช้ประติมากรรมในการปรับปรุงส่งเสริมภูมิทัศน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา : สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านการสร้างสรรค์ประติมากรรม เพื่อศึกษาศึกษาอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของชุมชนหน้าเทศบาลเมืองท่าช้างนำไปสร้างแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมโดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การออกแบบประติมากรรม เพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา : สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลและดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การสำรวจพื้นที่บึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ศึกษาหาตำแหน่งที่เหมาะสมในการสร้างผลงานและหาตำแหน่งที่เป็นปัญหาศึกษาข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมจาก เว็บไซต์ Google Maps เพื่อให้เห็นขนาดพื้นที่ในมุมมอง เห็นทิศทางต่าง ๆ รวมถึงระยะห่างระหว่างชุมชนกับสวนสาธารณะ ทิศทางการสัญจรของผู้คน การลงสำรวจพื้นที่จริง เมื่อเราได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นจาก ภาพถ่ายดาวเทียม จะทำให้ขั้นตอนการลงสำรวจพื้นที่จริงง่ายขึ้น เราจะสามารถจำลองการใช้งานภายในสวนสาธารณะได้ ศึกษาทางเข้าหลักสำรวจไปตามแนวถนนในสวนสาธารณะ สำรวจจุดที่มีปัญหาเรื่อง

ความงามในเชิงทัศนียภาพ สำรวจจุดที่เป็นจุดเด่นมีความงามอยู่แล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการนำศิลปะเข้าไปช่วยส่งเสริมให้พื้นที่นั้นมีความงามเชิงสุนทรียภาพมากยิ่งขึ้น

2. ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลของชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต ในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลของชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต เทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การสร้างเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลเมืองท่าช้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลของชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต เบื้องต้น นำแบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบประเมินผลงานส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาความสอดคล้องของเครื่องมือ แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนา แบบประเมินผลงาน ทั้งรูปแบบคำถาม ความ

สอดคล้องกับข้อมูลตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเอกสารที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย เมื่อผ่านการพิจารณาจริยธรรมวิจัย นำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ คือ ตัวแทนจากเทศบาลเมืองท่าช้าง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้างโดยตรง จำนวน 2 ท่าน ตัวแทนผู้ขายอาหารบริเวณสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง จำนวน 2 คน ตัวแทนประชาชนที่เข้ามาใช้งานพื้นที่สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง จำนวน 3 คน ตัวแทนอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ จำนวน 3 คน ตัวแทนศิลปินนักร้องแบบในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน

กลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ได้แก่

1. นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองท่าช้าง
2. ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลเมืองท่าช้าง

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อศึกษาความเป็นมาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่องเล่าต่าง ๆ และแผนการพัฒนาในพื้นที่สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลท่าช้างมีลักษณะเป็นอย่างไร อัตลักษณ์หรือลักษณะเด่นของเทศบาลท่าช้างคืออะไร แนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลท่าช้างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือลักษณะเด่นของเทศบาลท่าช้างนั้นควรจะเป็นอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่

1. นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองท่าช้าง
2. ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลเมืองท่าช้าง
3. ตัวแทนประชาชนที่เข้ามาใช้งานพื้นที่สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง จำนวน 2 คน
4. ตัวแทนผู้ขายอาหารบริเวณสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง จำนวน 2 คน อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ จำนวน 3 คน
5. ตัวแทนศิลปินนักร้องแบบในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน

แนวประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นไปตามหลักในการจัดสนทนากลุ่ม เป็นไปตามหลักการในการจัดสนทนากลุ่มของคุกกี้ วงศ์วิวัฒน์กิจ (2555: 109) ที่กล่าวไว้ว่ากลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยตัวแทนจากประชากรเป้าหมายประมาณ 5-15 คน คำถามมีลักษณะคำถามปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อสอบถามความเห็นที่มีต่อแนวทาง

การพัฒนา โดยการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของเทศบาลเมืองท่าช้าง ส่งเสริมภูมิทัศน์สร้างสรรค์ใหม่สำหรับติดตั้งในพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลเทศบาลเมืองท่าช้าง อาจจะสามารถกลายเป็นสวนสาธารณะที่ใช้พักผ่อน ออกกำลังกาย พร้อมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของชุมชน ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลต่อคณะวิจัยในการนำความรู้ด้านการออกแบบประติมากรรม มาสร้างสรรค์เป็นการออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว การออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว โดยใช้อัตลักษณ์ของเทศบาลเมืองท่าช้างในการสร้างสรรค์ผลงานต้นแบบ

3. การถอดบทเรียน เป็นกระบวนการในการสรุปข้อมูลที่ได้ออกมาเป็น รูปแบบ ที่มีเนื้อหา แนวความคิด รวมทั้งการจัดองค์ประกอบการวางแผนผังทั้งหมดของพื้นที่ ในการสร้างผลงานต้นแบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเคราะห์ข้อมูล 2) การทำแบบร่างสองมิติ 3) การทำต้นแบบสามมิติ

4. การสร้างต้นแบบ 3 มิติ โดยวิธีการ ขั้นตอนที่ 1 ทำแบบร่าง 2 มิติ จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 การปั้นต้นแบบด้วยดินเหนียว ขั้นตอนที่ 3 การทำแม่พิมพ์ปูนปลาสเตอร์ ขั้นตอนที่ 4 การหล่อเรซิน ขั้นตอนที่ 5 การทาสีแม่พิมพ์และขัดแต่งชิ้นงาน ขั้นตอนที่ 6 การทำสี

5. การประเมินผลงานใช้การประเมินรูปแบบออนไลน์ (Google forms) ผู้ที่ร่วมประเมินผลงาน คือ ผู้มีที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองท่าช้างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้างและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านศิลปะ จำนวน 110 คน

6. นำเสนอผลสรุปโครงการวิจัยต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยเมื่อคณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นผลของการวิจัยว่าครบถ้วนถูกต้องแล้ว นำเสนอผลสรุปโครงการวิจัยต่อเทศบาลเมืองท่าช้างและประเมินผลงาน จึงดำเนินการผลิตสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของเทศบาลเมืองท่าช้าง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำเสนอแนวความคิด เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับชุมชนฯ มีแนวทางการยกระดับพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้ศิลปะในการขับเคลื่อนร่วมกับแผนพัฒนาของหน่วยงานรัฐในพื้นที่ต่อไป

ผลการวิจัย

สรุปผลการออกแบบประติมากรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลว่า อุตลักษณ์ของทางช้างนั้นมีอะไรบ้าง แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต จุดที่ต้องการให้ช่วยพัฒนา และความต้องการในรูปแบบผลงานควรมีลักษณะแบบใดบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ

จากกระบวนการในการสรุปด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบแนวคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่แสดงถึง อุตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง โดยสามารถสรุปแนวทาง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสรุปด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ แนวคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรม

ประเด็นที่พบ	สัญลักษณ์	ทัศนธาตุทางศิลปะที่นำมาใช้	วิธีการสร้างสรรค์	การใช้งาน
ผู้คนส่วนใหญ่จะมีภาพจินตนาการถึงช้าง ซึ่งเป็นเป็นสัตว์ที่สอดคล้องกับชื่อเทศบาลเมืองท่าช้างและยังมีความเป็นมาในแง่ตำนาน เรื่องเล่าของพื้นที่และในปัจจุบันเองยังมีช้างเข้ามาในเทศบาลเมืองท่าช้าง	1. รูปทรงช้าง 2. โขลงช้าง	1. ที่ว่าง 2. เส้น 3. รูปร่าง 4. รูปทรง 5. มวล, ปริมาตร	1. รูปแบบเหมือนจริง 2. รูปแบบกึ่งเหมือนจริง (การลดทอนรูปทรง)	1. ไม่เหมาะใช้งานเนื่องจากช้างมีความผูกพันกับคนไทยและในความเชื่อของคนในพื้นที่ว่าช้างเป็นสัตว์ที่มีบารมีเป็นสัตว์ที่อกรับกับพระเจ้าแผ่นดินไม่ควรทำเป็นที่นั่ง
เป็นพื้นที่ในการเพาะปลูกใกล้ตัวเมืองจันทบุรีอีกแห่งหนึ่ง	1. ทูเรียน	1. ที่ว่าง 2. เส้น 3. รูปร่าง 4. รูปทรง 5. มวล, ปริมาตร	1. รูปแบบเหมือนจริง 2. รูปแบบกึ่งเหมือนจริง (การลดทอนรูปทรง)	1. สามารถนั่งได้ 2. เป็นเครื่องเล่นเด็ก

คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลในการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่แสดงถึงอุตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง ได้แก่ ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 1 รูปทุเรียนเป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 2 รูปดอกทุเรียนเป็นผลงานประติมากรรมรูปทรงเดี่ยว ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 3 รูปทรงช้างเป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม

การดำเนินการสร้างสรรค์ต้นแบบ 3 มิติ มีผลงาน 3 ผลงาน ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 1 (รูปทุเรียนเป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม) ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 2 (รูปดอกทุเรียนเป็นผลงานประติมากรรมรูปทรงเดี่ยว) ผลงานประติมากรรมชิ้นที่ 3 (รูปทรงช้างเป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม) มีการสร้างสรรค์ประติมากรรมเริ่มต้นจาก 1) ทำแบบร่าง 2 มิติ จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม 2) การปั้นต้นแบบด้วยดินเหนียว 3) การทำแม่พิมพ์ปูนปลาสเตอร์ 4) การหล่อเรซิน 5) การทาสีแม่พิมพ์และขัดแต่งชิ้นงาน 6) การทำสี

การดำเนินการสร้างสรรค์ต้นแบบ 3 มิติ

- 1) ประติมากรรมควรใช้รูปทรงที่มีที่มาจากรูปช้างและรูปทุเรียน
- 2) รูปแบบควรเป็นรูปแบบลดทอนความเหมือนจริง
- 3) ผลงานควรมีหลายรูปแบบทั้งประติมากรรมที่ใช้ชื่นชมความงามและประติมากรรมที่สามารถใช้งานได้

รูปทุเรียน ประติมากรรมทุเรียน	รูปดอกทุเรียน เป็นผลงานประติมากรรมรูปทรงเดี่ยว	รูปทรงช้าง เป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม
		

ภาพที่ 2 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

การประเมินผลงาน คณะผู้วิจัยใช้การติดต่อกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมประเมินผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมในแบบสอบถามออนไลน์ (www. Google Forms) โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญจากผู้ที่ยินยอมร่วมทำแบบประเมิน ทั้งผู้ที่พบกับกลุ่มผู้วิจัยในบริเวณสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง และผู้ที่พบกับกลุ่มผู้วิจัยในบริเวณเทศบาลเมืองท่าช้าง เช่น บริเวณตลาด ร้านค้า หอพัก เป็นต้น จากผลการประเมินพบว่า ผลงานประติมากรรมรูปทุเรียนมีผลการประเมินรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ผลงานประติมากรรมรูปดอกทุเรียน มีผลการประเมินรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และผลงานประติมากรรมรูปช้างมีผลการประเมินรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 4.19$) จะเห็นว่าผลงานประติมากรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์การประเมินผลงานในระดับมากที่สุด 3 ผล และเรียงลำดับผลการประเมินที่มีระดับคะแนนรวมมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.33$) ผลงานประติมากรรมรูปดอกทุเรียนมีผลการประเมินรวมอยู่ในระดับมาก

นำเสนอผลสรุปโครงการวิจัยต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอ ผลของงานวิจัยคืนต่อเทศบาลเมืองท่าช้าง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในมุมมองต่าง ๆ ระหว่างคณะผู้วิจัยกับเทศบาลเมืองท่าช้างที่เป็นผู้ดูแลพัฒนาพื้นที่เกิดการนำความรู้ จากผลงานวิจัยไปใช้หรือปรับใช้ในแผนแนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะบึงเทศบาลเมืองท่าช้าง ให้เกิดความสวยงามและพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

จะเห็นได้ว่าการออกแบบประติมากรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้างในครั้งนี้ เป็นการนำความรู้ศิลปะด้านประติมากรรมสร้างสรรค์ ที่ได้ข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับเทศบาลเมืองท่าช้าง ซึ่งเป็นแนวทางในการนำผลงานประติมากรรม ไปช่วยพัฒนาแก้ไขปัญหาพื้นที่ในเชิงความงามทางสุนทรียภาพ ที่แสดงอัตลักษณ์เฉพาะของเทศบาลเมืองท่าช้าง

สรุปผลการเสนอแนวทางการใช้ประติมากรรมสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การเสนอแนวทางการใช้ประติมากรรมสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเริ่มจากการสำรวจพื้นที่ จากข้อมูลภาคสนามคณะผู้วิจัย ได้พบตำแหน่งที่เป็นปัญหาด้านความงามเชิงสุนทรียภาพและในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มทางผู้ร่วมการวิจัยต่างเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าว มีความเหมาะสมในการนำประติมากรรมไปติดตั้ง ซึ่งมีด้วยกันอยู่ 3 จุด 1) บริเวณด้านหลังร้านค้า เป็นตำแหน่งที่อยู่บริเวณทางเข้าด้านทิศใต้ ซึ่งใกล้กับบริเวณร้านค้าที่ขายอาหารและเครื่องดื่ม ด้านหลังนั้นเป็นพื้นที่โล่งยาวไปตลอดบริเวณ ซึ่งเหมาะกับการติดตั้งประติมากรรมทุเรียน ที่สามารถนั่งพักผ่อน หรือนั่งทานอาหารได้ ซึ่งจะส่งเสริมพื้นที่ทั้งในแง่ความงามทางสุนทรียภาพและประโยชน์การใช้งาน 2) บริเวณด้านทิศตะวันออกของสวนสาธารณะ ติดกับหมู่บ้านศิริการ บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่

สำหรับออกกำลังกายมีเครื่องออกกำลังกายชนิดต่าง ๆ และมีเครื่องเล่นสำหรับเด็กอยู่หนึ่งชิ้นบริเวณดังกล่าวไม่มีพื้นที่นั่งพักสำหรับผู้มาออกกำลังกายและผู้ที่สามารถดูหลานเล่นเครื่องเล่น จึงเหมาะกับการนำผลงานประติมากรรมรูปดอกทุเรียน ซึ่งจะส่งเสริมพื้นที่ทั้งในแง่ความงามทางสุนทรียภาพและประโยชน์การใช้งาน 3) บริเวณตำแหน่งด้านทิศเหนือ ติดชุมชนและเป็นบริเวณพื้นที่ป่าเทศบาลเมืองท่าช้าง ป่ามีขนาดใหญ่หากมองจากด้านร้านขายอาหารจะเห็นตัวหนังสืออยู่ไกล ๆ แต่ไม่มีจุดเด่น ที่จะดึงความสนใจของผู้คน ส่วนใหญ่ผู้ที่มาบริเวณนี้จะเป็นคนที่มาวิ่งออกกำลังกาย จึงเหมาะที่จะติดตั้งประติมากรรมรูปช้างไว้ด้านข้างป่าเทศบาลเมืองท่าช้าง เพื่อเพิ่มจุดเด่นและส่งเสริมความงามเชิงสุนทรียภาพให้กับพื้นที่

เมื่อสวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้างมีผลงานประติมากรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของเทศบาลเมืองท่าช้าง มีระยะห่างของผลงานแต่ละชิ้นไม่มากสามารถเดินชมผลงานได้ ผลงานแต่ละชิ้นยังแสดงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้างมีความเชื่อมโยงกับพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง รวมทั้งช่วยส่งเสริมความงามทางสุนทรียภาพของพื้นที่ทำให้มีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น หากมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ จากเดิม จากผู้มาใช้พื้นที่จะเป็นเฉพาะกลุ่มที่มาออกกำลังกายขยายไปสู่กลุ่มที่มาต้องการพักผ่อนมาท่องเที่ยว ชื่นชมความงาม จนพื้นที่ถูกยกระดับกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชนและในระดับจังหวัดได้

ภาพที่ 3 ผลงานต้นแบบพื้นที่เสร็จสมบูรณ์

รูปทุเรียน ประติมากรรมทุเรียน	รูปดอกทุเรียน เป็นผลงานประติมากรรมรูปทรงเดี่ยว	รูปทรงช้าง เป็นผลงานประติมากรรมกลุ่ม
		
		

ภาพที่ 4 ผลงานต้นแบบที่เสร็จสมบูรณ์ตัดต่อกับพื้นที่ (ภาพจำลอง)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว ทัศนศึกษา : สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ทำให้สามารถออกแบบประติมากรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เทศบาลเมืองท่าช้าง และแนวทางการใช้ประติมากรรมสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธ์ วิลาสินีกุล และพิเชฐ เขียวประเสริฐ (2560: 124) โครงการ “การออกแบบประติมากรรมบนที่สาธารณะกับการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการศึกษามิติทางพาณิชย์ การศึกษาในโครงการวิจัยนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การค้าของชุมชนสร้างสีสันและชีวิตชีวาแก่พื้นที่นี้มายาวนาน ลักษณะทางศิลปกรรมของโบราณสถานที่สำคัญ และรายละเอียดของอาคารร้านค้าเก่าแก่ที่ยังหลงเหลืออยู่ในย่านนี้มีความงดงาม แต่ถูกมองข้ามเพราะแทรกปะปนอยู่กับความวุ่นวายของสภาพแวดล้อมที่ขาดการจัดการและเสื่อมโทรม นอกจากนี้ เรื่องราว ประวัติศาสตร์ความเป็นมาวิถีชีวิตชุมชนมีเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบงานศิลปะได้เป็นอย่างดีผลงานศิลปะไม่เพียงแต่จะส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชนให้เด่นชัดขึ้น แต่อาจส่งผลทางอ้อมต่อการค้าในย่านนี้ด้วยการสร้างทัศนียภาพที่งดงามโดยใช้งานศิลปะและงานออกแบบสภาพแวดล้อมร่วมกัน จะช่วยให้ทางเดินนี้มีองค์ประกอบทางศิลปะที่เป็นเอกภาพ ซึ่งจะสร้างสรรค์ให้เกิดทางเดินริมน้ำสายวัฒนธรรมขึ้น หากโครงการพัฒนาปรับปรุงทางเดินริมคลองรอบกรุงตลอดสายเสร็จจุล่ง ในอนาคตสามารถส่งเสริมเป็นเส้นทางท่องเที่ยวและพักผ่อนเชิงวัฒนธรรมสายใหม่ขึ้น

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรไกร เรืองรุ่ง และสุชาติ เถาทอง (2560: 104) การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคุณภาพและ

ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” โดยได้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้าและการลงมือปฏิบัติซึ่งได้ค้นพบถึงหลักวิธีคิดหรือทฤษฎีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับพื้นที่ใหม่ คือ ทฤษฎีการสร้างสรรคผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน ซึ่งเป็นการผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความลงตัวทั้งรูปแบบ เนื้อหาและเรื่องราวของผลงานประติมากรรมจากทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ชุมชน ผู้สร้างสรรค์ผลงาน และพื้นที่ซึ่งได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนสร้างสรรค์ผลงานจริง เพื่อความพึงพอใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและความภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับผลงานซึ่งได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุขโดยใช้รูปทรงของวาฬบรูด้า เพราะวาฬบรูด้าเข้ามาอาศัยอยู่หาอาหารปรากฏตัวให้ผู้คนเห็น จึงมีนักท่องเที่ยวต้องการออกเรือไปดูวาฬบรูด้า จึงทำให้คนในพื้นที่เกิดอาชีพใหม่ คือ การเป็นเรือพาออกชมวาฬบรูด้าและยังส่งเสริมให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากการนั่งเรือชมวาฬบรูด้าอีกด้วย ดังนั้นความสุขที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ที่ตั้งผลงาน ก็คือวาฬบรูด้าที่เป็นจุดแรกของการก่อเกิดความสุขของคนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเป็นรูปทรง วาฬบรูด้าในรูปแบบผสมผสาน ได้แก่ ศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม ศิลปะสัญลักษณ์นิยม โดยใช้เทคนิคเชื่อมสแตนเลส เพราะสแตนเลสมีความทนต่อการถูกรวดเกลือกัดกร่อนจากไอทะเล และผลงานยังช่วยส่งเสริมให้คนในพื้นที่หรือผู้ที่ผ่านไปมาก่อให้เกิดการรับรู้ สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณชน อีกทั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” เป็นผลงานประติมากรรมที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับประชาชนในด้านความปลอดภัยทางการ ใช้ถนน นอกจากนี้สามารถเสริมสร้างสุนทรียภาพ สร้างจุดสนใจ และภาพลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ โดยการนำเสนอรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬบรูด้า ซึ่งเป็นสัตว์

ที่คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ตลอดจนได้แนวคิดและแนวทางในการหาตุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปกรรมต่อไป

ในการออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นการนำองค์ความรู้ด้านศิลปะมาสร้างสรรค์พัฒนาพื้นที่ให้เกิดความงามพัฒนาพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานรัฐที่ดูแลพื้นที่, ประชาชน, ผู้สร้างสรรค์ผลงาน (คณะผู้วิจัย) จึงเกิดเป็นผลงานประติมากรรมที่มีอัตลักษณ์ จากความต้องการข้อเสนอแนะและมีผลการประเมินความพึงพอใจ นำไปสู่แนวทางการพัฒนาพื้นที่โดยใช้ศิลปะเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการวิจัยการออกแบบประติมากรรมเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา : สวนสาธารณะบึงหน้าเทศบาลเมืองท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้หน่วยงานรัฐในพื้นที่ นำองค์ความรู้ผลการวิจัยไปใช้ได้ เช่น การเสนอเรื่องเข้าที่ประชุม ทำการจัดจ้างนำต้นแบบ 3 มิติ ไปให้ช่างศิลป์ดำเนินการขยายเป็นผลงานจริง ติดตั้งในพื้นที่ได้ และสามารถนำแนวทางการออกแบบพื้นที่ตกแต่งจัดตั้งผลงานไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรนำงานวิจัยบูรณาการกับการเรียนการสอนนักศึกษา เช่น ในรายวิชาประติมากรรม วิชาประยุกต์ วิชาประติมากรรมสร้างสรรค์ และวิชาศิลปะเพื่อชุมชน เพื่อให้นักศึกษารู้จักการนำศิลปะเข้าไปปรับใช้สังคม ให้เห็นคุณค่าของศิลปะสามารถช่วยพัฒนาสังคมในด้านสุนทรียภาพได้ เป็นต้น

ภาพที่ 5 บรรยากาศการลงพื้นที่การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 6 บรรยากาศการนำเสนอผลสรุปโครงการวิจัยต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

จักรพันธ์ วิลานีนกุล และพิเชฐ เตียวประเสริฐ. (2560). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ “การออกแบบประติมากรรมบนที่สาธารณะกับการมีส่วนร่วมของชุมชน”. เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์นุกิจ. (2550). **พจนานุกรมศัพท์การวิจัย และสถิติ**. กรุงเทพมหานคร: คานสุภาการพิมพ์.

สรไกร เรืองรุ่ง และสุชาติ เกาทอง. (2560). **วิจัยแบบสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ**. ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต, สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

The Gen C Blog - Urban Living Solution. มารู้จักกับ อุทยานเบญจสิริ สวนกลางกรุงที่ทำให้ชีวิตไม่ขาดจากธรรมชาติ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ananda.co.th/blog/thegenc/bencha-siri-park/>. 2561.